Analyysi

Kustannuskilpailukyky tärkeä Venäjän kaupan korvaamisessa

Suomen talous | 21.06.2022 | Meri Obstbaum, Harri Pönkä, Veera Nippala

KIRJOITTAJAT

Meri Obstbaum
Johtokunnan neuvonantaja

Harri Pönkä
Vanhempi ekonomisti

Veera Nippala

Suomen kustannuskilpailukyky on vahvistunut viime vuosina, mutta se ei ole vieläkään täysin toipunut vuoden 2008 finanssikriisiä edeltävälle tasolleen. Tämänhetkisten ennusteiden valossa kustannuskilpailukyky paranee hieman vuonna 2022 ja pysyy tulevina vuosina lähes ennallaan. Vertailumaita suotuisampi vienti- ja tuontirakenne auttaa Suomen kustannuskilpailukykyä selviytymään Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyksen aiheuttamasta kustannusten noususta. Kustannuskilpailukyvyn säilyttämisellä on suuri merkitys nyt ja lähivuosina, kun suomalaiset yritykset ajavat alas kauppaansa Venäjän kanssa ja etsivät uusia markkinoita tuotteilleen ja palveluilleen. Ulkomaankaupan vaihtosuhde tukee kustannuskilpailukykyä lyhyellä tähtäimellä.

Suomen kilpailukykyä voidaan tarkastella kahdesta näkökulmasta, reaalisen kilpailukyvyn ja kustannuskilpailukyvyn kautta. Reaalinen kilpailukyky, eli kyky tuottaa korkean jalostusarvon tuotteita, joille on kysyntää kansainvälisillä markkinoilla, on lähtökohta maan menestykselle.

Myös kustannuskilpailukyvyn seuraaminen on tärkeää, erityisesti Suomen kaltaisessa maassa, jossa viennillä on suuri merkitys kansantaloudessa. Kustannusten suhteen kilpailukykyiset yritykset menestyvät paremmin kansainvälisillä markkinoilla. Kustannuskilpailukyvyn paraneminen kohentaa osaltaan tuotannon ja työllisyyden edellytyksiä toimialoilla, joilla käydään kansainvälistä kauppaa. Tämän niin kutsutun avoimen sektorin tulonmuodostuksen lisääntyminen tukee koko talouden tuotantoa ja työllisyyttä. Ajan mittaan kustannuskilpailukyvyn vaikutukset näkyvät siis myös kotimarkkinoilla.

Kustannuskilpailukyvyn kehityksellä on erityisen tärkeä rooli nyt ja lähivuosina, kun lukuisat suomalaisyritykset ajavat alas kauppaansa Venäjän kanssa ja etsivät uusia markkinoita tuotteilleen ja palveluilleen. Tässä artikkelissa käydään läpi kustannuskilpailukyvyn viimeaikaista kehitystä ja sen ennustettua kehitystä toukokuussa 2022 julkaistun Euroopan komission ennusteen sekä EKP:n ja Suomen Pankin kesäkuun ennusteiden valossa.

Työn hinnan vaimea kehitys viime vuosina on parantanut Suomen kustannuskilpailukykyä

Yksinkertaisin kustannuskilpailukyvyn mittari on suhteellinen työn hinta, joka vertaa työntekijää kohden laskettujen työkustannusten kehitystä maiden välillä samassa valuutassa mitattuna. Työn hinnan ennustevirheet ovat Suomessa keskimäärin selvästi pienempiä kuin työn tuottavuutta

koskevat ennustevirheet, joten suhteellisen työn hinnan kehitystä voi olla perusteltua painottaa kustannuskilpailukykyä ennakoitaessa (Kajanoja ja Pönkä, 2021). Nykyisissä lisääntyneen epävarmuuden oloissa sekä työn hinnan että tuottavuuden ennakoiminen on vaikeaa.

Työn suhteellinen hinta Suomessa on laskenut 2010 luvulla sekä euroalueeseen[1] että laajempaan kauppakumppanimaiden ryhmään verrattuna (kuvio 1). Vertailu euroalueeseen on hyödyllistä, sillä suuri osa Suomen viennistä kohdistuu euroalueelle, ja valuuttakurssin vaihteluilla ei ole ryhmän sisällä merkitystä. Työn hinta on viime vuosina noussut Suomessa laajaa vertailuryhmää hitaammin. Euroopan komission toukokuussa 2022 julkaistun uusimman ennusteen mukaan työn hinta nousee laajaa vertailuryhmää hitaammin myös lähivuosina. Kehitykseen vaikuttavat euron heikentyminen ja erityisesti Yhdysvalloissa nopeasti nousevat palkat.

Verrattuna 12 ensimmäiseen euromaahan suhteellinen työn hinta alkoi Suomessa koronapandemian aikoihin hienoisesti nousta. Tällä mittarilla työn hinnan suhteellinen kehitys on heikentänyt kilpailukykyä vuoden 2019 jälkeen. Ennen pandemiaa suhteellinen työn hinta laski yhtämittaisesti vuodesta 2016 lähtien, erityisesti kilpailukykysopimuksen johdosta.

Työn hinnan kehityksen vertailua koronapandemian aikana hankaloittavat kuitenkin erilaiset julkisin varoin tuetut lyhennetyn työajan järjestelyt, joita maat ottivat käyttöön koronakriisin vaikutusten pehmentämiseksi. Suhteellisen työn hinnan nousu jää Euroopan komission tuoreimpien ennusteiden mukaan lyhytkestoiseksi, ja suhteellinen hinta kääntyy vuosina 2022–2023 hienoiseen laskuun. On hyvä huomioida, että tulevien vuosien työn hinnan kehityksen ennustamiseen liittyy poikkeuksellista epävarmuutta sodan talousvaikutusten ja nopean inflaation takia.

Kuvio 1.

Komission ennusteen mukaan Suomen kustannuskilpailukyky pysyy aiempaa parempana

Suhteellisilla vaihtosuhdekorjatuilla yksikkötyökustannuksilla mitattuna Suomen kustannuskilpailukyky heikkeni useiden vuosien ajan vuosien 2000 ja 2015 välillä (kuvio 2). Tämän jälkeen kustannuskilpailukyky on vahvistunut erityisesti vuoden 2017 kilpailukykysopimuksen ja maltillisten palkkaratkaisujen myötä. Koronavuosina 2020–2021 vaihtosuhdekorjatuilla yksikkötyökustannuksilla mitattu kilpailukyky pysyi lähes ennallaan euroalueeseen sekä laajempaan kauppakumppanimaiden ryhmään verrattuna. Vuonna 2021 Suomen kilpailukyky heikkeni tämänhetkisten tilastotietojen valossa hieman.

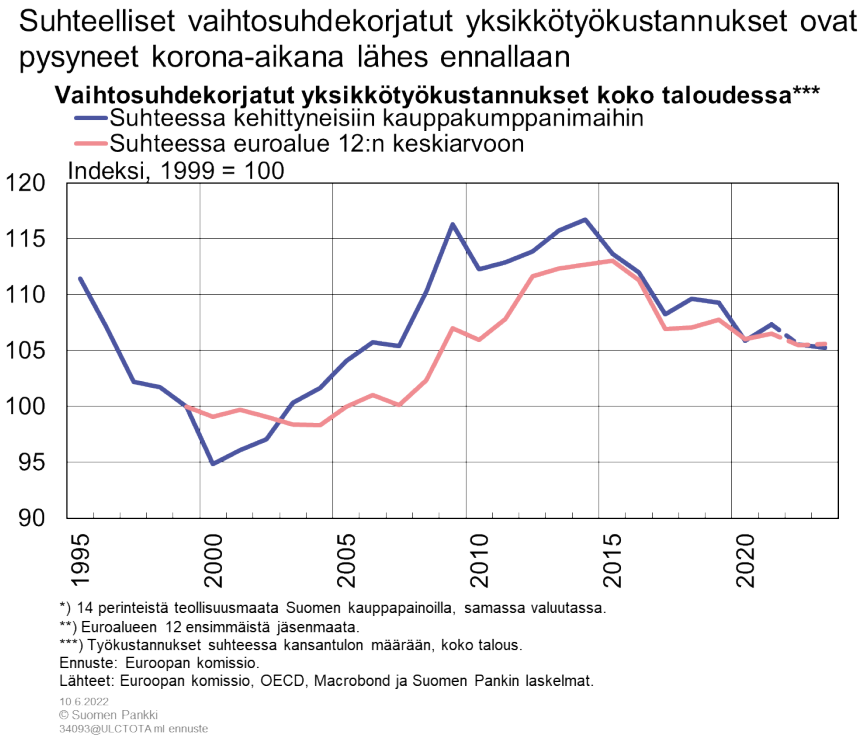
Euroopan komissio ennustaa, että kilpailukyky paranee hienoisesti vuonna 2022 ja tasoittuu vuonna 2023. Komission ennusteiden perusteella Suomen kustannuskilpailukyky päätyy vuonna 2022 paremmalle tasolle kuin vuonna 2019 ennen koronapandemiaa sekä laajempaan että suppeampaan maajoukkoon verrattuna.

Kustannuskilpailukyvyn mittaamiseen korona-aikana on kuitenkin suhtauduttava varauksella. Myös Ukrainassa käytävän sodan talousvaikutukset vaikeuttavat kilpailukyvyn ennakointia. Yksikkökustannusten laskemisessa käytettävää tuottavuuskehitystä on kriisin vuoksi vaikeaa

ennakoida, mutta sen odotetaan jäävän aiemmin ennustettua heikommaksi niin Suomessa kuin muissakin maissa. Tämä tarkoittaa nousupainetta yksikkötyökustannusten ennusteisiin.

Lähivuosien ennusteiden toteutumiseen vaikuttaa myös se, minkälaisiin palkkasopimuksiin eri maissa päädytään yhä kiihtyvän inflaation oloissa. Suomen Pankin ansiokehitysennuste perustuu toistaiseksi solmittuihin työehtosopimuksiin, joissa sopimuskorotukset vuodelle 2022 ovat noudattaneet noin kahden prosentin linjaa, mutta kunta-alan neuvottelutulosta ei ole ehditty huomioida.

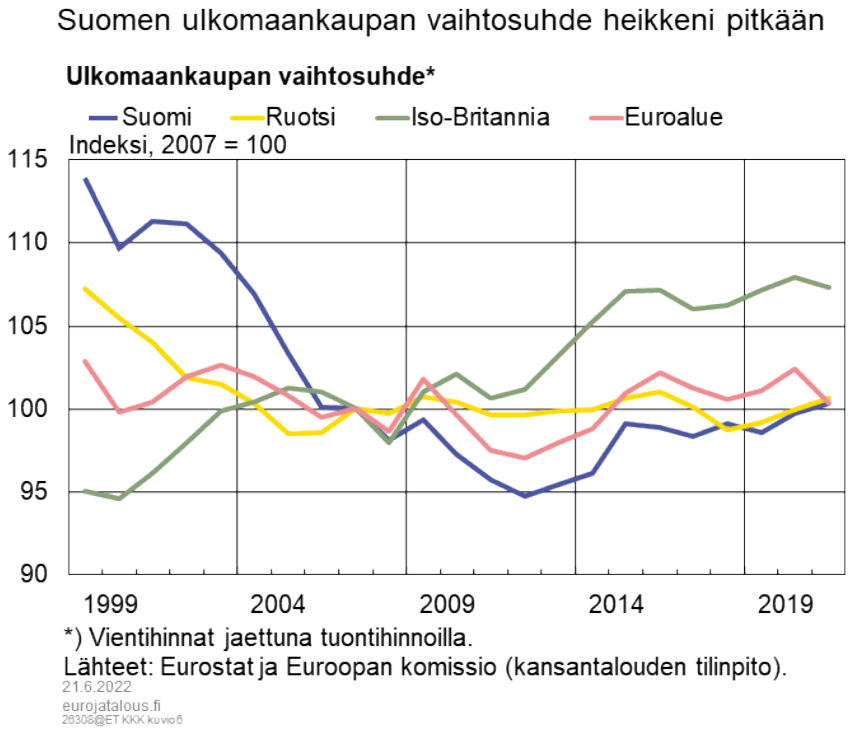
Kuvio 2.

Vaihtosuhteen huomioimista kustannuskilpailukykyä arvioitaessa on pidetty tärkeänä, koska Suomen vaihtosuhde heikkeni pitkään 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä (kuvio 3). Vaihtosuhde tarkoittaa vientihintojen suhdetta tuontihintoihin. Heikentyneen vaihtosuhteen vuoksi esimerkiksi suhteellisen työn hinta ei Suomessa mitannut kustannuskilpailukykyä yhtä hyvin kuin useimmissa vertailumaissa (Kajanoja, 2017). Vaihtosuhdekorjattu kokonaistuotannon muutos huomioi, että kun vaihtosuhde heikentyy, kokonaistuotannon määrän muutos ei tuota yhtä suurta muutosta kansantalouden reaalisessa tulonmuodostuksessa (Kajanoja, 2017).

Suomen ulkomaankaupan vaihtosuhde on viimeisen vuosikymmenen aikana jonkin verran vahvistunut ja oli vuonna 2021 suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2007.

Kuvio 3.

Työn hinnan maltillinen kasvu on vahvistanut Suomen kustannuskilpailukykyä 2010-luvulta lähtien

Seuraavassa tarkastellaan eri osatekijöiden vaikutusta kustannuskilpailukyvyn muutoksiin vaihtosuhdekorjatuilla yksikkötyökustannuksilla mitattuna. Kuten kuvio 2 osoitti, Suomen suhteelliset vaihtosuhdekorjatut yksikkötyökustannukset ovat laskeneet enimmän ajan 2010-luvusta, mikä tarkoittaa, että Suomen kustannuskilpailukyky on vahvistunut. Vahvistuminen on johtunut pääasiassa työn hinnan vertailumaita maltillisemmasta kasvusta (kuvio 4).

Myös valuuttakurssin merkitys on ollut melko suuri, kun verrataan laajempaan maaryhmään, joka sisältää euroalueen ulkopuolisia maita. Valuuttakurssien vaikutus on ollut joinain vuosina kilpailukykyä jonkin verran heikentävä, mutta koko tarkasteluajanjakson aikajänteellä valuuttakurssit ovat osaltaan vahvistaneet kilpailukykyä. Työn tuottavuuden vaikutus kustannuskilpailukykyyn on vaihdellut 2010-luvun vuosina, mutta yhteensä sen vaikutus on ollut negatiivinen. Työn tuottavuus on siis kasvanut Suomessa hitaammin kuin vertailumaissa. Vaihtosuhteen vaikutus on ollut kumulatiivisesti kustannuskilpailukykyä heikentävä, mutta melko pieni läpi 2010-luvun.

Viime vuosina työn tuottavuuden merkitys kustannuskilpailukyvyn muutoksille on kasvanut.

Vuoden 2021 kilpailukyvyn heikkeneminen seurasi pääosin työn tuottavuuden heikkenemisestä suhteessa vertailumaihin. Toisaalta vuonna 2020 työn tuottavuus vahvisti kilpailukykyä selvästi, koska koronakriisin aiheuttama taantuma jäi Suomessa useimpia muita maita pienemmäksi. Vuonna 2021 tuottavuus parani Suomessa vähemmän kuin useimmissa muissa maissa pääosin juuri siksi, että Suomella oli pienempi koronakuoppa kurottavanaan.

Vuosina 2022–2023 Euroopan komissio ennustaa työn tuottavuuden merkityksen kilpailukyvyn muutoksessa olevan pieni. Ennusteen mukaan tuottavuuskehitys on lähivuosina Suomessa samankaltaista kuin euroalueella ja laajemmassa maajoukossa. Tässä yhteydessä on kuitenkin hyvä muistaa, että tuottavuusennusteet ovat nykyisessä taloustilanteessa varsin epävarmalla pohjalla ja koronavuosien tuottavuusluvut voivat vielä jälkikäteenkin revisioitua.

Työn hinta kehittyi ensimmäisenä koronavuonna 2020 vertailumaita hitaammin ja oli työn tuottavuuden jälkeen merkittävin Suomen kilpailukykyä vahvistava tekijä. Työn hinnan kilpailijamaita maltillisempi nousu parantaa yritysten suhteellista kustannustehokkuutta ja muiden tekijöiden pysyessä samana vahvistaa kilpailukykyä. Vuonna 2021 työn hinnan vaikutus oli hieman kilpailukykyä heikentävä. Euroopan komissio ennustaa, että vuosina 2022–2023 työn hinta nousee Suomessa hieman muita maita maltillisemmin. Sen vaikutus olisi näin ollen jälleen kilpailukykyä vahvistava.

Toisin kuin 2010-luvulla, valuuttakurssien vaihtelun vaikutus vaihtosuhdekorjattuihin yksikkötyökustannuksiin oli pieni vuosina 2020–2021. Euroopan komissio ennustaa sen merkityksen olevan jälleen suurempi vuonna 2022. Valuuttakurssit vaikuttavat silloin Suomen kilpailukykyyn vahvistavasti, mikä johtuu euron suhteellisesta heikkenemisestä komission ennusteessa.

Vaihtosuhteen kehityksellä oli merkittävä vahvistava vaikutus Suomen kilpailukykyyn vuonna 2021. Euroopan komission ennusteen mukaan näin on myös vuonna 2022. Näinä vuosina Suomen vaihtosuhde on poikkeuksellisen hyvä verrattuna vertailumaihin pitkälti Suomen vienti- ja tuontirakenteen vuoksi. Vuonna 2022 Venäjän Ukrainaan kohdistuneen hyökkäyksen myötä kasvaneet raaka-aine- ja energiahinnat sekä aiemmin alkaneet välituotteiden saatavuusongelmat ovat nostaneet yritysten kustannuksia merkittävästi sekä vertailumaiden joukossa että Suomessa.

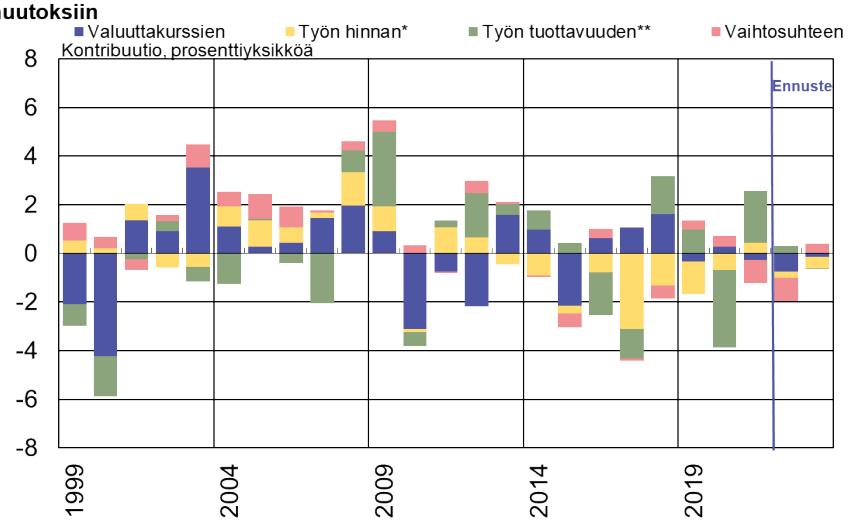
Monista vertailumaista poiketen Suomi on kuitenkin myös merkittävä raaka-aineiden ja öljyjalosteiden viejä, joten tuontihintojen lisäksi Suomen vientihinnat ovat nousseet sodan vuoksi. Siitä seuraa, että Suomen vaihtosuhteen arvioidaan kehittyvän suotuisammin kuin useimpien vertailumaiden, mikä parantaa Suomen vaihtosuhdekorjatuilla yksikkötyökustannuksilla mitattua kilpailukykyä suhteessa vertailumaihin. Suomen vienti- ja tuontirakenne siis tukee kilpailukykyä

lyhyellä tähtäimellä. Pidemmällä aikavälillä korkeampaan jalostusarvoon pohjautuva tuotannon rakenne olisi kuitenkin talouden kasvun ja elintason kannalta Suomelle kannattavampi.

Kuvio 4.

Työn tuottavuudella on ollut viime vuosina suuri merkitys kustannuskilpailukyvylle

Kontribuutiot suhteellisten* vaihtosuhdekorjattujen yksikkötyökustannusten vuotuisiin muutoksiin**

*) Palkansaajakorvaukset palkansaajaa kohti. **) BKT:n määrä työllistä kohti.
***) Suomi suhteessa 14 perinteiseen teollisuusmaahan.
Lähteet: Euroopaan komissio, OECD, KLEMS, Macrobond ja SP:n laskelmat.

21.6.2022
© Suomen Pankki
34093@Kontribuutiot stacked

Taulukko 1 raportoi ne komission ennusteen mukaiset muutokset koko talouden yksikkötyökustannuksissa ja sen osatekijöissä, työn tuottavuudessa ja työn hinnassa vuosina 2019–2023, jotka sisältyvät edellä esitettyihin kustannuskilpailukyvyn indikaattoreihin. Työn hinta on kasvanut Suomessa kahtena viime vuonna hieman nopeammin kuin euroalueella, mikä on vaikuttanut yksikkötyökustannusten erilaiseen kehitykseen. Tänä ja seuraavana vuonna Euroopan komissio ennustaa vuorostaan työn hinnan kasvavan euroalueella jonkin verran nopeammin. Kuten on todettu, työn tuottavuudella on ollut työn hintaa suurempi vaikutus kustannuskilpailukykyyn taulukon 1 tarkastelujaksolla, sillä erot sen kehityksessä Suomessa ja euroalueella ovat suurempia. Suomessa tuottavuuden kasvu on ollut pääosin hidasta euroalueeseen verrattuna, ja Euroopan komissio ennustaa tilanteen jatkuvan.

Ennen koronapandemiaa vuonna 2019 Suomen yksikkötyökustannukset kasvoivat samaa tahtia euroalueen kanssa negatiivisesta tuottavuuskehityksestä huolimatta. Tämä johtui työn kustannusten maltillisesta kasvusta. Vuonna 2020 koronapandemia aiheutti suuren notkahduksen euroalueen tuottavuuteen, mutta Suomen tuottavuus heikkeni huomattavasti vähemmän. Kuten edellä todettiin, tällä oli hetkellisesti vahvistava vaikutus Suomen kilpailukykyyn. Vaikka työn hinta samanaikaisesti kasvoi euroaluetta nopeammin, Suomen yksikkötyökustannukset

kehittyivät kokonaisuutena suotuisammin kuin euroalueella keskimäärin. Kun vähittäinen toipuminen pandemian pahimmista vaiheista alkoi vuonna 2021, työn hinnan nousu oli melko vahvaa Suomessa ja euroalueella. Samanaikaisesti Suomen tuottavuus kasvoi huomattavasti euroaluetta heikommin. Siitä seurasi, että Suomen yksikkötyökustannukset kasvoivat nopeammin kuin euroalueen keskimäärin.

Euroopan komission ennusteiden mukaan Suomen yksikkötyökustannukset kasvavat hieman euroaluetta nopeammin vuosina 2022–2023. Työn hinta Suomessa tulee arvioiden mukaan nousemaan hitaammin kuin euroalueella, joten nousuun vaikuttaa erityisesti euroaluetta hitaampi tuottavuuskasvu. Ero ennustetussa yksikkötyökustannusten kehityksessä on kuitenkin hyvin pieni tai jopa mitätön, kun ennusteiden epävarmuus huomioidaan.

Muutos edellisestä vuodesta, %	*2019*	*2020*	*2021*	*2022e*	*2023e*
Suomi					
Työn hinta*	*1,3*	*0,4*	*4,4*	*3,3*	*3,0*
Tuottavuus**	*−0,6*	*−0,4*	*1,4*	*0,6*	*1,2*
Yksikkötyökustannukset	*1,9*	*0,8*	*3,0*	*2,7*	*1,8*
Euroalue					
Työn hinta*	*2,1*	*−0,7*	*4,1*	*3,6*	*3,5*
Tuottavuus**	*0,3*	*−4,9*	*4,2*	*1,4*	*1,5*
Yksikkötyökustannukset	*1,9*	*4,5*	*−0,1*	*2,2*	*2,0*
**) Palkansaajakorvaukset palkansaajaa kohden.*					
***) BKT:n määrä työllistä kohti.*					

Lähteet: Tilastokeskus, Eurostat ja Euroopan komission ennusteet.

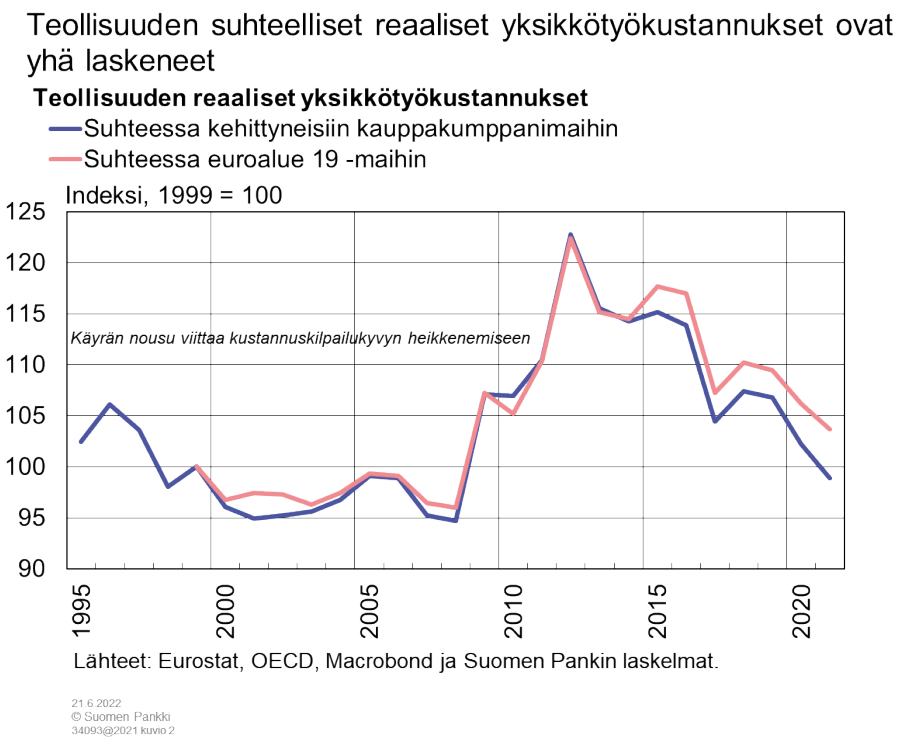
Tehdasteollisuuden kannattavuus parani edelleen

Suhteellisen työn hinnan ja vaihtosuhdekorjattujen yksikkötyökustannusten lisäksi kustannuskilpailukyvyn mittarina käytetään usein teollisuuden reaalisia yksikkötyökustannuksia eli teollisuuden kannattavuutta (kuvio 5). Tällä mittarilla on suhteellisia työkustannuksia läheisempi yhteys avoimen sektorin tuotannon ja työllisyyden edellytyksiin, sillä työkustannusten

suhteellinen kehitys suhteutetaan nimelliseen eikä reaaliseen arvonlisäykseen. Tuotannon kannattavuus ja yritysten palkanmaksukyky eivät nimittäin riipu tuotannon määrän vaan sen arvon kasvusta (Kajanoja, 2017).

Suomen tehdasteollisuuden suhteellinen kannattavuus oli melko vakaa vuodesta 1995 aina vuoden 2008 finanssikriisiin asti. Finanssikriisin aikoihin tällä mittarilla mitattu kustannuskilpailukyky heikkeni jyrkästi usean vuoden ajan aina vuoteen 2012 asti. Vuonna 2012 Suomen tehdasteollisuuden suhteellinen kannattavuus alkoi parantua ja parani edelleen myös koronavuosina 2020–2021 sekä euroalueeseen että laajempaan maaryhmään verrattuna. Tehdasteollisuuden suhteellinen kannattavuus ei ole vieläkään täysin toipunut finanssikriisin aikaisesta romahduksesta, joka johtui tuottavuuden romahduksesta, muita maita nopeammasta työn hinnan noususta sekä pitkään jatkuneesta arvonlisäyksen hinnan heikosta kehityksestä.

Kuvio 5.

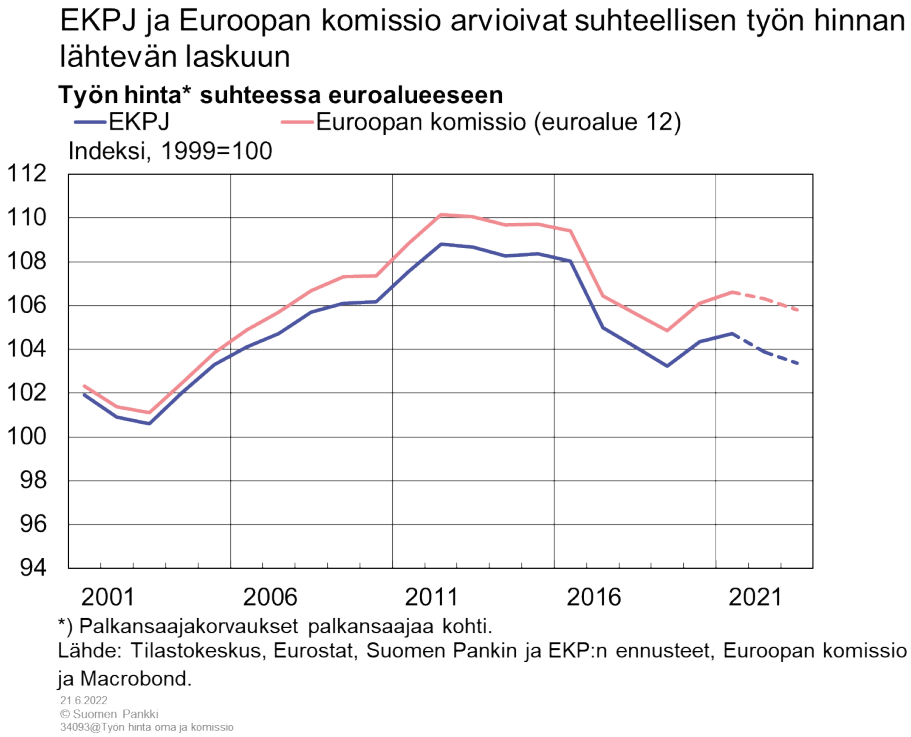
Suomen Pankin ja EKPJ:n ennusteet viittaavat myös kustannuskilpailukyvyn säilyvän jotakuinkin ennallaan.

Seuraavassa tarkastellaan Suomen kilpailukyvyn kehitystä Suomen Pankin ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän lukujen ja ennusteiden pohjalta. EKPJ:n ennusteiden perusteella Suomen kustannuskilpailukyky kehittyy pääosin samalla tavoin kuin Euroopan komission

ennusteiden perusteella (kuvio 6 ja kuvio 7).

Suomen suhteellinen työn hinta on kehittynyt samankaltaisesti EKPJ:n ja Euroopan komission lukujen valossa (kuvio 6). Pienet erot toteutuneessa kehityksessä EKPJ:n ja Euroopan komission lukujen välillä johtuvat siitä, että komission luvuissa on käytetty vertailuryhmänä 12 ensimmäistä euroalueen maata[2]. Molemmat tahot ennustavat Suomen suhteellisen työn hinnan laskevan vuosina 2022–2023. Koronapandemiaa edeltäneeseen aikaan vuoteen 2019 nähden suhteellisen työn hinnan ennustetaan pysyvän lähes ennallaan.

Kuvio 6.

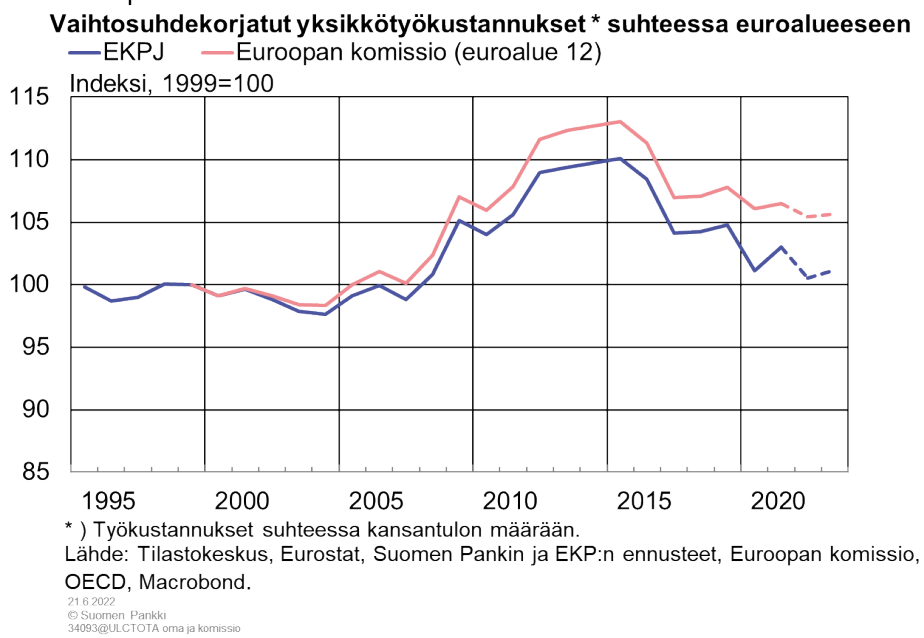
Suomen vaihtosuhdekorjatuilla yksikkötyökustannuksilla mitattu kilpailukyky vahvistui maltillisesti vuodesta 2019 vuoteen 2021, kun verrataan koko euroalueeseen (kuvio 7). On mahdollista, että EKPJ:n käyttämässä laajemmassa vertailumaiden joukossa on maita, joissa kilpailukyky heikkeni huomattavasti, jolloin laajan vertailujoukon kilpailukyvyn kehitys oli heikompaa kuin suppeamman vertailujoukon. On myös mahdollista, että tilastotietojen tarkentuminen kaventaa vielä kahden mittarin eroa.

Vuonna 2022 Suomen kustannuskilpailukyvyn ennustetaan paranevan euroalueeseen nähden, mutta tasoittuvan hieman vuonna 2023. Sodan ja koronapandemian vuoksi tuottavuuskasvun ennusteisiin liittyy poikkeuksellisen suurta epävarmuutta. Pitkään jatkuneen nopean inflaation takia myös työn hinnan kehitys voi poiketa ennustetusta. Suomen ennusteissa ei ole vielä

huomioitu kunta-alan palkkaratkaisun vaikutusta ja muissakin maissa tehtävät palkkaratkaisut saattavat poiketa huomattavasti ennustetusta. Tämän seurauksena kustannuskilpailukyvyn ennusteisiin liittyy merkittävää epävarmuutta.

Kuvio 7.

EKPJ arvioi suhteellisten vaihtosuhdekorjattujen yksikkötyökustannusten laskun voimakkaammaksi kuin Euroopan komissio

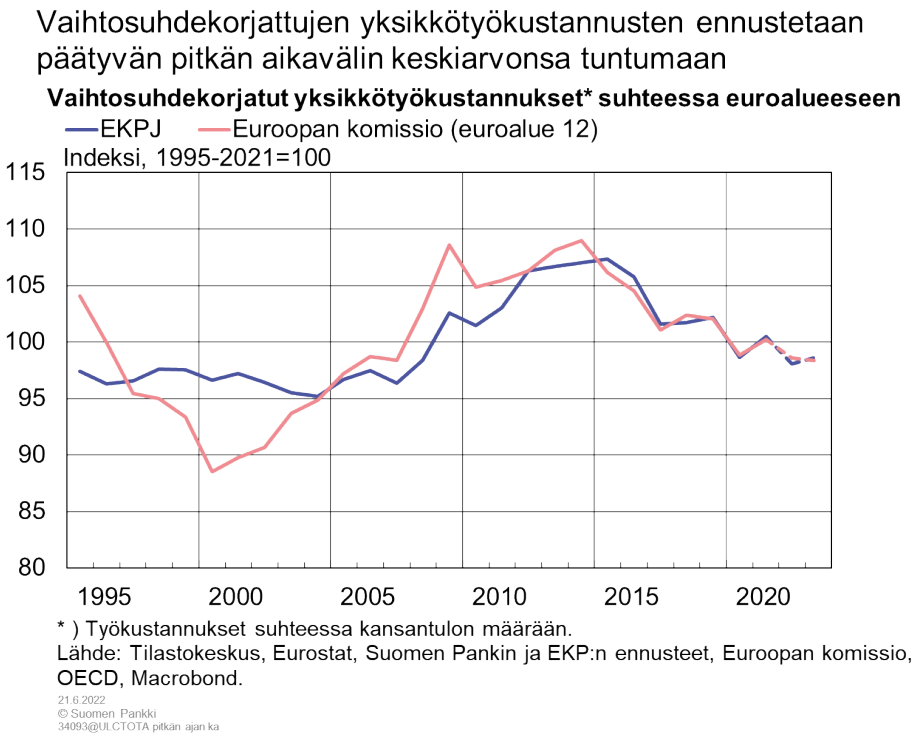

*) Työkustannukset suhteessa kansantulon määrään.
Lähde: Tilastokeskus, Eurostat, Suomen Pankin ja EKP:n ennusteet, Euroopan komissio, OECD, Macrobond.

21.6.2022
© Suomen Pankki
34093@ULCTOTA oma ja komissio

Kun Suomen suhteelliset vaihtosuhdekorjatut yksikkötyökustannukset suhteutetaan pitkän aikavälin keskiarvoon, huomataan, että pitkän suotuisan kauden jälkeen Suomen kilpailukyky oli keskiarvoa heikommalla tolalla vuodesta 2007 aina vuoteen 2019 asti (kuvio 8). Vuosina 2020 ja 2021 suhteellisilla vaihtosuhdekorjatuilla yksikkötyökustannuksilla mitattu kilpailukyky on ollut lähellä pitkän aikavälin keskiarvoaan, mikä johtuu erityisesti Suomen vertailumaita paremmasta tuottavuuskehityksestä. EKPJ:n ja Euroopan komission ennusteiden mukaan kustannuskilpailukyvyn odotetaan olevan hieman pitkän aikavälin keskiarvoaan paremmalla tasolla ennustevuosina 2022–2023.

Kuvio 8.

On huomionarvoista, että kustannuskilpailukyvyn toipuminen vuoden 2008 finanssikriisin jälkeisestä heikkenemisestä on ollut hyvin hidasta. Vuoden 2017 kilpailukykysopimuksesta ja maltillisista palkkaratkaisuista huolimatta kustannuskilpailukyky ei ole vieläkään täysin toipunut finanssikriisiä edeltäneelle tasolleen. Lyhyen aikavälin joustamattomuus palkoissa ja yritysten kannattavuuden äkillinen heikkeneminen voi siis johtaa hyvin pitkäaikaiseen sopeutumistarpeeseen. Tällä hetkellä ja lähitulevaisuudessa kustannuskilpailukyvyllä on tärkeä rooli useiden suomalaisten yritysten menestyksessä niiden etsiessä uusia markkinoita korvaamaan Venäjän-kauppaa. Nykyisessä nopean inflaation ympäristössä Suomen kustannuskilpailukyvyn säilyttämiseen tähtäävät ratkaisut ovat erityisen tärkeitä.

Lähteet

Kajanoja, Lauri (2017) Kustannuskilpailukyvyn mittaaminen Suomessa. Suomen Pankki.

Kajanoja, Lauri ja Pönkä, Harri (2021) Mitkä ennusteet ovat hyödyllisimpiä kun palkkaratkaisuja mitoitetaan. Suomen Pankki.

Viitteet

1. Tässä käytetään 12 ensimmäistä euromaata, koska dataa on paremmin saatavilla tästä ↑

ryhmästä eivätkä euroalueen muut maat ole perinteisesti Suomelle yhtä oleellisia kilpailijoita erilaisen vientirakenteensa vuoksi. Joissakin uudemmissa euromaissa palkat ovat myös huomattavasti volatiilimpia kuin Suomessa, ja palkat saattavat nousta trendinomaisesti talouden kiinniottoprosessin vuoksi. Näihin ilmiöihin liittyvä kehitys ei kuitenkaan kerro Suomen kustannuskilpailukyvystä paljoa.

2. 12 ensimmäiseen euromaahan kuuluvat Alankomaat, Belgia, Espanja, Irlanti, Italia, Itävalta, Kreikka, Luxemburg, Portugali, Ranska, Suomi ja Saksa. EKPJ:n lukujen vertailujoukon kokoonpano vaihtelee, koska uusia maita lisätään vertailujoukkoon uusien maiden liityttyä euroalueeseen. 12 ensimmäisen maan jälkeen Slovenia liittyi 2007, Kypros ja Malta 2008, Slovakia 2009, Viro 2011, Latvia 2014 ja Liettua 2015. ↑

Asiasanat

kilpailukyky, kustannuskilpailukyky, Suomi